

APSTIPRINĀTS
ar labklājības ministra
2015.gada 25.augusta rīkojumu Nr.70
(5.pielikums)

**Profesionālās kvalifikācijas pilnveides izglītības programmas speciālo zināšanu bērnu tiesību aizsardzības jomā apguvei
40 akadēmisko stundu apmērā paraugs
(tiesnešiem, prokuroriem, advokātiem)**

Programmas mērķis:

Apmācības procesā sniegt zināšanas un attīstīt prasmes, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu bērnu tiesību aizsardzību darbā ar bērniem.

Apmācību ilgums:

Kopējais apmācību ilgums ir 40 akadēmiskās stundas. Stundu skaits katrai no tēmām ir indikatīvs un programmas autors to var mainīt, saskaņojot to ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju. Katrā no tēmām apskata arī saistītu tiesisko regulējumu.

Kursa materiāli:

Lektoru kursa materiālu apkopojums.

Klausītāju grupas lielums:

Optimālais kursa dalībnieku skaits grupā ir līdz 25 cilvēkiem.

Ieteicamās metodes:

Ņemot vērā, ka tiesnešiem, prokuroriem un advokātiem lielākoties ir jāpielieto zināšanas, bet daudz mazāk prasmes darbā ar nepilngadīgajiem, tad apmācībai ir jābūt orientētai uz zināšanu padziļināšanu un izpratnes veidošanu par bērnu tiesību aizsardzību. Ieteicams izmantot šādas metodes: lekcija, diskusija, prāta vētra, labās prakses piemēri, gadījuma analīze,.

Programmā iekļauto tēmu izklāsts:

	Tēma	Vadlīnijas apmācības programmas realizēšanai	Metodes	Akadēmisko klātienē stundu skaits
1.	Starptautisko un nacionālo tiesību aktu piemērošana bērnu tiesību aizsardzībā			4 stundas
1.1.	ANO Konvencija par bērna tiesībām	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ANO Konvencijas par bērnu tiesībām vispārējie principi ▪ Bērnu tiesības: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bērna vislabākās intereses; ✓ Bērna tiesību prioritāte tiesiskajās attiecībās ✓ Šķiršana no vecākiem; ✓ Bērna uzskatu respektēšana; ✓ Bērnu tiesības uz aizsardzību pret visām vardarbības formām; ✓ Bērna - invalīda tiesības; ✓ Bērnu tiesības uz aizsardzību pret bērna seksuālo izmantošanu, nolaupišanu, tirdzniecību un pārdošanu; ✓ Bērnu tiesības uz aizsardzību no citām ekspluatācijas formām; ✓ Spīdināšana, pazemojoša apiešanās un brīvības atņemšana; ✓ Bērnu, pret kuriem uzsākts kriminālprocess, kuri tiek turēti aizdomās, apsūdzēti vai atzīti par vainīgiem noziedzīgajā nodarījumā, tiesības 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Diskusija 	
1.2.	<p>- Eiropas Padomes Konvencija par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību (Lanzarotes konvencija)</p> <p>- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu</p>	<p>Eiropas Padomes Konvencija un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mērķi, diskriminācijas aizliegums un definīcijas; ✓ Nodarījumi saistībā ar seksuālu vardarbību, seksuālu izmantošanu, bērnu pornogrāfiju un uzmākšanās bērniem seksuālos nolūkos; ✓ Seksuālas darbības ar savstarpēju piekrišanu; ✓ Ziņošana saistībā ar aizdomām par seksuālu izmantošanu vai seksuālu vardarbību; ✓ Preventīvie pasākumi; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Diskusija 	

	2004/68/TI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aizsardzības pasākumi un palīdzība cietušajiem; ✓ Pasākumu programma vai pasākumi; ✓ Materiālās krimināltiesības; ✓ Izmeklēšana, kriminālvajāšana un procesuālās tiesības; ✓ Konvencijas un direktīvas normas Latvijas normatīvajos aktos 		
1.3.	Bērnu tiesību aizsardzības likums un citi Latvijas normatīvie akti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos Latvijas normatīvajos aktos ietvertie vispārīgie principi par bērna tiesībām, pienākumiem, tiesību ierobežojumiem. ▪ Lietu, kas saistītas ar bērna tiesību vai interešu nodrošināšanu, izskatīšanas ārpus kārtas principa īstenošana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diskusija 	
1.4.	Bērna personas datu aizsardzība un komunikācija par bērniem publiskajā telpā	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērna personas datu aizsardzība <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bērna personas datu aizsardzība, komunicējot ar citām iestādēm un publiskajā telpā; ▪ Efektīva komunikācija par bērniem publiskajā telpā. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Komunikācijas ar plašsaziņas līdzekļiem nozīme ✓ Pienākumi, tiesības un ierobežojumi komunikācijā par bērniem plašsaziņas līdzekļos ✓ Komunikācijas par bērniem publiskajā telpā labās prakses piemēri 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījumu analīze 	
2.	Vecāku un bērnu tiesības un pienākumi			2 stundas
2.1.	Latvijas normatīvajos aktos ietvertie pamatprincipi par vecāka un bērna personiskajām attiecībām	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vecāka un bērna personiskās attiecības: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vecāku aizgādības tiesības, bērna aprūpe, uzraudzība, tiesības noteikt bērna dzīvesvietu; ✓ bērna šķiršana no ģimenes; ✓ aizgādības tiesību pārtraukšana, atņemšana un atjaunošana; ✓ audžuģimenes un aizbildņa tiesības un pienākumi; ✓ saskarsmes tiesība; ✓ atsevišķa aizgādība. ▪ Krimināltiesiskas sekas par tiesas vai bāriņtiesas nolēmumu par aizgādības, aprūpes un saskarsmes tiesībām ar bērnu nepildīšana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījumu analīze 	
2.2.	- Hāgas konvencija par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konvenciju pamatprincipi un darbības sfēras. ▪ Pārrobežu vecāku aizgādība, saskarsme. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Diskusija 	

	<p>atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem.</p> <p>- Hāgas konvencija par iestāžu pilnvarām un tiesību aktiem, kas piemērojami attiecībā uz bērnu aizsardzību.</p> <p>- Hāgas konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērnu pārrobežu nolaupīšanas civiltiesiskie aspekti. 		
3.	Bērnu tiesību aizsardzības sistēma Latvijā. Starpinstitucionālā sadarbība bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā			2 stundas
3.1.	<p>Starpinstitūciju sadarbība un pamatprincipi, strādājot ar bērniem</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starpinstitūciju sadarbība un pamatprincipi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ strādājot ar bērnu, kurš cietis no prettiesiskām darbībām ✓ strādājot ar bērnu, kurš ir vardarbības ģimenē liecinieks; ✓ strādājot ar nepilngadīgo likumpārkāpēju 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Labās prakses piemēri 	
3.2.	<p>Institūcijas, kuras ir iesaistītas vardarbības pret bērnu risināšanas gadījumos.</p> <p>Speciālisti, kuri strādā ar vardarbībā cietušo bērnu.</p> <p>Ziņošana par vardarbības gadījumiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Institūcijas, kuras ir iesaistītas vardarbības pret bērnu risināšanas gadījumos, to loma, tiesības, pienākumi un funkcijas: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bāriņtiesa; ✓ Valsts policija; ✓ Pašvaldības policija; ✓ Pašvaldības sociālais dienests; ✓ Sociālās rehabilitācijas institūcija; ✓ Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija; ✓ Izglītības iestādes; ✓ Ārstniecības iestādes u.c. institūcijas. ▪ Speciālistu pienākumi, tiesības, kompetences robežas, strādājot ar vardarbībā cietušo bērnu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sociālais darbinieks (pašvaldībās un sociālās rehabilitācijas institūcijā); ✓ Psihologs; ✓ Medicīnas darbinieks, u.c. speciālisti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījumu analīze 	

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ziņošana par vardarbības gadījumiem: ziņošanas pienākums, institūciju savstarpējā apmainīšanās ar informāciju. 		
3.3.	Vardarbības radīto seku mazināšana. Pakalpojumi no prettiesiskām darbībām cietušajiem bērniem un ģimenes locekļiem.	Pakalpojumu veidi no prettiesiskām darbībām cietušajiem bērniem un ģimenes locekļiem: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Valsts apmaksātie pakalpojumi. ✓ Citi pieejamie pakalpojumi vardarbībā cietušajiem bērniem un viņu ģimenes locekļiem. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Diskusija 	
4.	Vardarbība pret bērnu, tās veidi un sekas			10 stundas
4.1.	Vardarbība pret bērnu, tās veidi, sekas	Vardarbības pret bērnu veidi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seksuāla vardarbība pret bērnu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ seksuālās vardarbības definējums dažādos normatīvajos aktos; ✓ seksuālās vardarbības pazīmes; ✓ seksuālās vardarbības sekas (fiziskajā veselībā, kognitīvajā sfērā, emocionālajā sfērā, uzvedībā). ▪ Emocionāla vardarbība pret bērnu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ emocionālas vardarbības definējums dažādos normatīvajos aktos; ✓ emocionālās vardarbības pazīmes; ✓ emocionālās vardarbības sekas (fiziskajā veselībā, kognitīvajā sfērā, emocionālajā sfērā, uzvedībā). ▪ Fiziska vardarbība pret bērnu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ fiziskās vardarbības definējums dažādos normatīvajos aktos; ✓ fiziskās vardarbības pazīmes ✓ fiziskās vardarbības sekas (fiziskajā veselībā, kognitīvajā sfērā, emocionālajā sfērā, uzvedībā). ▪ Vecāku nolaidība: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vecāku nolaidības raksturojums dažādos normatīvajos aktos; ✓ vecāku nolaidības pazīmes; ✓ vecāku nolaidības sekas (fiziskajā veselībā, kognitīvajā sfērā, emocionālajā sfērā, uzvedībā). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Darbs grupās 	

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Apdraudējumi un vardarbība pret bērnu internetā <ul style="list-style-type: none"> ✓ Emocionāla vardarbība un draudi; ✓ Pornogrāfija un seksuāla uzmākšanās; ✓ Bērns kā varmāka; ✓ Vardarbības internetā sekas. 		
4.2.	Vardarbība bērna ģimenē (vardarbība vecāku starpā, pret partneri), tās veidi, pazīmes, sekas. Vardarbības cikls	<p>Vardarbība bērna ģimenē:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vardarbība vecāku starpā/ pret partneri veidi (fiziska, emocionāla, seksuāla, ekonomiska, vardarbīga kontrole); ▪ Vardarbības vecāku starpā/ pret partneri pazīmes; ▪ Vardarbībā iesaistīto personu raksturojums: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vardarbības veicējs (primārais agresors); ✓ pieaugušais–cietušais; ✓ bērns/-i. ▪ Vardarbības cikls, varas un kontroles attiecības, bērna – vardarbības liecinieka emocionālais stāvoklis. ▪ Cietušā pieaugušā rīcība vardarbības situācijās: samierināšanās ar vardarbību, pretošanās vardarbībai, aiziešana no vardarbības veicēja. Cietušā pieaugušā (ne)spēja aizsargāt bērnus no vardarbības. ▪ Vardarbības radītās sekas cietušajam pieaugušajam un bērnam/-iem. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījumu analīze 	
4.3.	Cietušo aizsardzības mehānismi kriminālprocesa un civilprocesa ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cietušo aizsardzība kriminālprocesa ietvaros – drošības līdzekļu piemērošana ▪ Pagaidu aizsardzība pret vardarbību - tiesas/ tiesneša lēmumi par pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Apdraudējuma izvērtēšana. ▪ Vardarbīga vecāka saskarsmes tiesības ar bērnu; saskarsmes tiesība kā iegants vardarbības turpināšanai; saskarsmes tiesību ierobežojumi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījumu analīze 	
5.	Saskarsmes ar bērnu veidošanas principi			8 stundas
5.1.	Efektīvas saskarsmes veidi	<p>Efektīvas saskarsmes veidi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verbālās saskarsmes prasmes: <ul style="list-style-type: none"> ✓ sniegt informāciju; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prāta vētra ▪ Lekcija 	

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ klausīties; ✓ uzdot jautājumus. ▪ Neverbālās saskarsmes elementi un pozīcijas saskarsmē. 		
5.2.	<p>Bērna psiholoģiskās īpatnības noteiktos vecumposmos.</p> <p>Saskarsmes veidošanas pamatprincipi atbilstoši bērna vecumposma īpatnībām.</p>	<p>Bērna psiholoģiskās īpatnības noteiktos vecumposmos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērnu līdz 3 gadu vecumam: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģiskās īpatnības: kognitīvās, fiziskās un psihosociālās; ✓ Saskarsmes veidošanas pamatprincipi. ▪ Pirmsskolas vecuma bērnu (3 līdz 6-7 gadu vecumam): <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģiskās īpatnības: kognitīvās, fiziskās un psihosociālās; ✓ Saskarsmes veidošanas pamatprincipi. ▪ Sākumskolas vecuma bērnu (6-7 aptuveni līdz 12 gadu vecumam): <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģiskās īpatnības: kognitīvās, fiziskās un psihosociālās; ✓ Saskarsmes veidošanas pamatprincipi. ▪ Pusaudžu vecuma bērnu (aptuveni no 12 gadiem līdz 18 gadiem): <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģiskās īpatnības: kognitīvās, fiziskās un psihosociālās; ✓ Saskarsmes veidošanas pamatprincipi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Situācijas izspēle 	
5.3.	Saskarsmes īpatnības ar dažādu mērķgrupu bērniem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērni, kuriem ir garīgās attīstības traucējumi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ garīgās attīstības traucējumu cēloņi un izpausme; ✓ garīgās attīstības traucējumu līmeņi; ✓ saskarsmes īpatnības ar bērniem, kuriem ir garīgās attīstības traucējumi. ▪ Bērni ar dzirdes/redzes/kustības traucējumiem: <ul style="list-style-type: none"> ✓ dzirdes/redzes/kustību traucējumu izpausmes; ✓ dzirdes/redzes/kustību traucējumu cēloņi; ✓ saskarsmes īpatnības ar bērniem, kuriem ir dzirdes/redzes/kustību traucējumi. ▪ Bērni ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem: <ul style="list-style-type: none"> ✓ psihisko un uzvedības traucējumu cēloņi; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija 	

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ psihisko un uzvedības traucējumu simptomi; ✓ saskarsmes īpatnības ar bērniem, kuriem ir psihiskie vai uzvedības traucējumi; ✓ saskarsmes īpatnības ar bērniem, kuriem radušies psihiski vai uzvedības traucējumi, lietojot atkarību izraisošas vielas. 		
6.	Nepilngadīgais civilprocesā un kriminālprocesā			14 stundas
6.1.	Bērns, kas iesaistīts kriminālprocesā kā cietušais, liecinieks vai likumpārkāpējs, raksturojums	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepilngadīgā, kas iesaistīts kriminālprocesā kā cietušais un liecinieks, raksturojums: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ceļu satiksmes negadījumos cietušo nepilngadīgo raksturojums; ✓ Zādzībā cietušo nepilngadīgo raksturojums; ✓ Laupīšanās cietušo nepilngadīgo raksturojums; ✓ No vardarbīgiem nodarījumiem cietušā nepilngadīgā raksturojums. ▪ Cietušajam un lieciniekam noziedzīga nodarījuma radītās sekas: <ul style="list-style-type: none"> ✓ īslaicīgas (fiziskajā veselībā, kognitīvajā sfērā, emocionālajā sfērā, uzvedībā) sekas; ✓ ilglaicīgas sekas; ✓ Cietušā un liecinieka noziedzīga nodarījuma radīto seku veidošanās ietekmējošie faktori. ▪ Nepilngadīgais, kurš veicis likumpārkāpumu, raksturojums: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nepilngadīgais, kurš izdarījis dažādus likumpārkāpumus (piemēram: huligānismu, zādzības, dzimumnoziegumus, miesas bojājumus) raksturojums; ✓ Nepilngadīgo likumpārkāpēju uzvedības cēloņi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Darbs grupā 	
6.2.	Nepilngadīgo juridiskās atbildības īpatnības	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana. ▪ Nepilngadīgais kā administratīvā pārkāpuma izdarītājs, viņa tiesības un pienākumi. ▪ Nepilngadīgais kā persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību (persona pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētais, aizdomās turētais) kriminālprocesā, viņa tiesības un pienākumi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	
6.3.	Vadlīnijas nepilngadīga pratināšanai.	<p>Liecību precizitāti ietekmējošie faktori:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērnu individuāli psiholoģiskās īpatnības: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Prasmes 	

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kognitīvo procesu darbība (uztveres īpatnības, atmiņas īpatnības, domāšanas īpatnības, valodas un runas īpatnības); ✓ Individuāli psiholoģiskās īpatnības (piemēram: pastiprināta iespaidojamība, nekritiska atdarināšana, tieksme fantazēt, atkarība no cita viedokļa); ✓ Emocionālais stāvoklis (piemēram: bailes, sasprindzinājums, apjukums, apdraudētība). ▪ Noziedzīga nodarījuma īpatnības. ▪ Procesuālo darbību pielietošanas īpatnības. ▪ Nepilngadīgam draudzīgas nopratināšanas vadlīnijas: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sagatavošanās nopratināšanai; ✓ Ievaddaļa: iepazīšanās; pratināšanas pamatnoteikumi izskaidrošana; pratināšanas juridiskās nozīmes izskaidrošana; ✓ Informācijas iegūšana: brīvais stāstījums; jautājumu veidi un to efektīvāka pielietošana. ✓ Pratināšanas noslēgums: informācijas apkopošana un fiksēšana; informācijas sniegšana; atvadīšanās. ▪ Nepilngadīgā liecinieka un cietušā nopratināšanas īpatnības. ▪ Biežāk pieļaujamās kļūdas nepilngadīgo nopratināšanā 	<p>treniņš pārī</p>	
6.4.	<p>Vardarbības pret bērnu seku konstatācija.</p> <p>Speciālistu (psihologa un mediķa) kompetence vardarbības seko konstatācijā.</p> <p>Vardarbības pret bērnu psiholoģiskā izpēte, psihologa atzinums.</p> <p>Ekspertīžu loma.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Speciālistu un ekspertu loma vardarbību seku konstatēšanā ▪ Psiholoģiskā izpēte un ekspertīžu veidi, to juridiskā nozīme ▪ Psiholoģiskā izpēte vardarbībā cietušajiem bērniem: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģiskās izpētes atzinums; ✓ Psiholoģiskās izpētes iespējas un ierobežojumi; ✓ Psiholoģiskās izpētes un tiesu psiholoģiskās ekspertīzes kopīgais un atšķirīgais. ▪ Tiesu ekspertīzes vardarbībā cietušajiem bērniem: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tiesu psiholoģiskās ekspertīzes un kompleksās tiesu psiholoģiskās – psihiatriskās ekspertīzes veidi vardarbībā cietušajiem bērniem un to juridiskā nozīme: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Cietušā spēja saprast ar viņu izdarīto darbību raksturu un nozīmi, kā arī spēju izdarīt pretošanos to izdarīšanai 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Diskusija 	

		<p>ekspertīze;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vardarbības seku ekspertīze cietušanai personai; ➤ Cietušā un liecinieka spēja adekvāti uztvert lietai nozīmīgus apstākļus un atbilstoši par tiem liecināt ekspertīze; ➤ Cietušajam individuāli psiholoģisko īpatnību izpēte, kura var būtiski ietekmēt viņa uzvedību (piemēram: pastiprināta iespaidojamība, nekritiska atdarināšana). <p>✓ Tiesu medicīniskās ekspertīzes veidi vardarbībā cietušajiem bērniem un to juridiskā nozīme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekspertīzes, kas saistītas ar miesas bojājumu rakstura un smaguma pakāpes noteikšanu; ➤ Tiesu ginekoloģiskā ekspertīze; ➤ Veselības stāvokļa novērtēšanas ekspertīzes u.c. ekspertīzes. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tiesu ekspertīzes nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem. ▪ Tiesu psiholoģiskās ekspertīzes veidi civillietās, kurās iesaistīti bērni: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Psiholoģisko apstākļu ekspertīze, kuriem ir būtiska nozīme, lai atrisinātu jautājumu par bērnu audzināšanu tiesību un bērna dzīves vietas noteikšanu, vecāku laulības šķiršanas gadījumā, par bērna dzīves vietas noteikšanu, par vecāku tiesību atņemšanu vai atjaunošanu, par bērna adopciju vai adopcijas atsaukšanu. 		
6.5.	Bērna piedalīšanās tiesas sēdē	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērna viedokļa noskaidrošanas iespējas un riski tiesas sēdē ▪ Bērna pratināšanas īpatnības tiesas sēdē: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bērna atkārtotas pratināšanas iespējas un riski tiesas sēdē; ✓ Psihologa pienākumi un tiesības; ✓ Psihologa loma pie nepilngadīgo nopratināšanas tiesas sēdē. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Labās prakses piemēri ▪ Gadījumu analīze, kas balstīta uz situāciju par bērna atkārtotas pratināšanas 	

			izvērtēšanu	
6.6.	Saskarsmes īpatnības ar bērnu civilprocesā. Bērna viedokļa noskaidrošana	Saskarsmes īpatnības ar bērnu civilprocesā. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bērna viedokļa noskaidrošana: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bērna viedokļa noskaidrošanas tiesiskais pamatojums; ✓ Speciālista zināšanas un prasmes bērna viedokļa noskaidrošanā; ✓ Bērna spējas formulēt un sniegt savu viedokli; ✓ Bērna viedoklis un atbilstība labākajām interesēm; ✓ Faktori, kuri ietekmē bērna viedokļa veidošanos un paušanu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lekcija ▪ Gadījuma analīze 	
Kopā:				40 stundas

Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore

L.Liepiņa